

Erməni vəhşiliyinin qurbanı olmuş aşıq

kəndində anadan olmuşdur. O, 1943-cü ildə Ordubadın Əndəmic kəndinə gəlmiş, burada ailə həyatı qurmuş, aşılıq etmişdir. Aşiq Ordubadda sayılıb-seçilən, hörmət sahibi olan el sənətkarı kimi yaşayıb fəaliyyət göstərmişdir.

Aşiq Abbas Abbasov Ordubadın kəndlərində toy məclisləri aparmış, el şənliklərində çalıb-çağırılmışdır. Oğlu Valehin deyinə görə, milli-mənəvi dəyərlərimizin basqı altında olduğu sovet zamanında aşiq rəsmi dairələrin ədalətsiz münasibəti ilə də üzləşmiş, incidilmiş, nəzərdən salınmışdır.

Aşiq Abbas Abbasov 1945-ci ildə ailəsindən ayrılıb Qərbi Azərbaycana üz tutmuş, Qafana gəlib sənətini burada davam etdirmişdir.

O, burda yenidən ailə həyatı qurmuş, lakin bu izdivacdan övladı olmamışdır. 1967-ci ildə Naxçıvana qayıdan sənətkar burada "Aşıqlar ansamblı" yaratmışdır. Ansamblın üzvləri Naxçıvanda fəaliyyət göstərən Aşiq Hidayət, Aşiq Bayram, Aşiq Soltan idi. Bu ansambl daha çox Ordubadın Parağacay kəndində olar və orada konsertlər təşkil edərdi.

Aşiq Abbas ortada

Aşiq Abbas, əsasən Qərbi Azərbaycanda yaşasa da, tez-tez Ordubada gələr, buradakı toy məclislərində iştirak edərdi. Onun istedadı və şöhrəti həmişə erməniləri narahat edib. Aşiq Qərbi Azərbaycanda olarkən davamlı olaraq daşnak zümrələrinin təqibinə məruz qalıb. Dəfələrlə ondan tələb edilib ki, aşiq yaradıcılığının ermənilərə məxsus olmasını təsdiq etsin. Aşiq isə bunu qətiyyətlə inkar edib. Nəhayət, Qarabağ hadisələri başlayanda düşmənlərin əlinə Aşiq Abbasdan intiqam almaq fürsəti düşür. Bu zaman erməni döyür, onu ölmüş bilib əl çəkirlər. Başından ağır zərbə almış aşiq gətirildiyi Zəngilan xəstəxanasında 15 gündən sonra vəfat edir.

Aşığın gəzib məclislər apardığı yerlər Zəngilan, Qubadlı, Qafan, Naxçıvan, Ordubadın Biləv, Bist, Parağacay kəndləri idi. Aşığın oğlu ilə apardığımız söhbət

zamanı məlum oldu ki, onun şeirlərindən ibarət əlyazmaları olub. Qərbi Azərbaycanda ermənilər onun bu əsərlərini ələ keçirib yandırmışlar. Təəssüf ki, apardığımız araşdırmalar zamanı Aşiq Abbasın yaradıcılığından heç bir nümunə əldə edə bilmədik.

Naxçıvanın yaşlı əhalisindən Aşiq Abbasla bağlı az olsa da əldə etdiyimiz məlumatdan, oğlu Valeh və Ordubadın Yuxarı Əndəmic kəndində yaşayan nəvəsi Aslanla söhbətimizdən aydın olur ki, Aşiq Abbas Naxçıvan və Qərbi Azərbaycan aşiq mühitinə öz fəaliyyəti ilə xidmət etmiş, hər iki məktəbdən bəhrələnmiş və onları bir-birinə yaxınlaşdırmış yaradıcı və ifaçı aşiq olub.

*Aytən CƏFƏROVA,
AMEA Naxçıvan Bölməsinin
əməkdaşı, fəlsəfə doktoru, dosent*

Naxçıvan aşiq mühiti tarixən qonşu bölgələrin və türk toplumlarının ozan sənətinin təsirləri ilə formalaşaraq özünəməxsusluq qazanıb. Bu baxımdan Güney Azərbaycan, Dərələyəz və Göyçə, eləcə də Türkiyə aşiq yaradıcılığının bu mühitə təsiri danılmazdır.

Naxçıvan aşıqlarının diqqətçəkən fəaliyyətlərindən biri də qonşu ərazilərin aşiq və el şairləri ilə sıx sənət əlaqələri yaratmaqları idi. Bunu onlar öz könül istəyi, gör-götür arzusu ilə edirdilər. Onların qonşu bölgələrin el şənliklərinə, sənət məclislərinə tez-tez dəvət olunmaları Naxçıvan aşiq mühitinin inkişafına böyük təsir göstərirdi. Dədə Ələsgərin Naxçıvana gəlişini əks etdirən "Aşiq Ələsgərin Naxçıvan səfəri" dəstətanı bu baxımdan qiymətli sənət örnəyidir.

Naxçıvan aşiq mühitinin bir çox nümayəndələri Qərbi Azərbaycandan köç edərək burada məskunlaşmış sənətkarlardır. Bu, daha çox onların zaman-zaman erməni basqılarından Naxçıvana pənah gətirmələri və burada doğma münasibət görmələri ilə bağlı olub. Lakin bir aşiq də var ki, onun doğulduğu və böyüdüüyü məkan Naxçıvan olsa da fəaliyyətinin əsas məkanı Qərbi Azərbaycan olub.

Aşiq Abbasın həyatının əsas hissəsi Qərbi Azərbaycanla bağlı olub. O, burada daşnakların millətçi, antitürk siyasəti ilə çətin mübarizədə ömrünü başa vurub. Aşiq Abbas Rüstəm oğlu Abbasov müxtəlif illərdə Ordubadda yaşayıb-yaratmış aşiq

